



Ansvar for indholdet af online medier

STEN SCHAUMBURG-MÜLLER

PROFESSOR, DR.JUR.

SYDDANSK UNIVERSITET

OPLÆG FEMR 2017

Ansvar for indholdet af online medier

- ▶ Kæmpeudfordring
- ▶ Ny teknologi →
- ▶ Let tilgængeligt både for afsendere og modtagere
- ▶ Uprofessionelle deltagere
- ▶ Deltagere, der ikke har rettigheder som første prioritet
- ▶ På tværs af landegrænser
- ▶ Meget store professionelle spillere

Ansvar for indholdet af online medier

- ▶ Juridiske udfordringer
- ▶ Materiel medieret. Hvad må man sige?
 - ▶ Kendskab til loven
- ▶ Hvilken ret gælder?
- ▶ Hvilke domstole har jurisdiktion?
- ▶ Hvem har ansvaret?

Ansvar for indholdet af online medier

- ▶ Fokus her:
- ▶ **Hvem har ansvaret**
 - ▶ Relevant dansk ret, europæisk menneskeret og EU-ret

En model

- ▶ Afsender

- ▶ "Transportør"

- ▶ Modtager

En model

- ▶ Afsender
- ▶ "Transportør"
- ▶ Modtager
 - ▶ Besiddelse af børneporno

En model

- ▶ Afsender
- ▶ Transportørleddet
 - ▶ Publicist
 - ▶ Forlæggere, redaktører, filmskabere
 - ▶ Teknisk bidrag
 - ▶ Avisbude, kioskeejere, kabeldistirbutører

En model

- ▶ Sondringen publicist / teknisk bidrag
- ▶ Funktionel begrundelse
 - ▶ Forskel på kioskejeren og forlæggeren
- ▶ Historisk begrundelse
 - ▶ Efter Gutenberg opstod en stand af publicister
- ▶ Juridisk begrundelse
 - ▶ I Danmark: Medieansvarsloven
 - ▶ EUD C-360/10 (Sabam): distributøren er næringsbeskyttet, ikke ytringsfrihedsbeskyttet

En model

publicist v teknisk bidrag

- ▶ Ikke en kategorisering med retsvirkninger
- ▶ Men noget, der trækker
- ▶ Publicist:
 - ▶ Retlig beskyttelse af research
 - ▶ Retlig beskyttelse af videregivelse
 - ▶ Retlig beskyttelse af kilder
 - ▶ Et særligt ansvar ved anonyme indlæg
 - ▶ Professionelle code of conducts
- ▶ Teknisk bidrag: Næringsbeskyttelse

Den "belgiske" model

- ▶ Fra dansk presselov 1851
- ▶ (angiveligt efter belgisk forbillede)
- ▶ 1: en indskrænkning af mulige medansvarlige til en lille gruppe
- ▶ 2: en rækkefølge af ansvarlige med muligt objektivi ansvar
- ▶ Medieansvarsloven (MAL) genkendt
- ▶ I PRL 1851: forf. → udgiver → forlægger → bogtrykker

Den "belgiske" model - og medieansvarsloven

- ▶ Hvem er omfattet af det særlige ansvarssystem
- ▶ MAL (1991) § 1, nr. 1-3
 - ▶ Danske periodiske skrifter, nr. 1
 - ▶ Radio og tv der sender fra Danmark, nr. 2
 - ▶ Andre medier med redaktionelt indhold kan tilmelde sig, nr. 3
- ▶ Den "belgiske model"
 - ▶ Få mulige ansvarlige
 - ▶ I rækkefølge: udtaler, forfatter (mv), redaktør og (i sjældne tilfælde) udgiver

Den "belgiske" model - og medieansvarsloven

- ▶ Fungerer fint
- ▶ Men to problemer
- ▶ 1) En del rettigheder knyttet til MAL, især kildebeskyttelse, mulighed for databaser uden om persondataloven
- ▶ Problemer for de ikke-omfattede:
 - ▶ Udenlandske medier og journalister mv
 - ▶ Publicistisk virksomhed rettet mod fx bøger

Den "belgiske" model

- og medieansvarsloven

- ▶ 2) Forskellige løsninger for direkte stof
- ▶ MAL § 20, stk. 2: ved direkte transmissioner gælder det almindelige ansvar
- ▶ Vejledende regler for god presseskik 2013
 - ▶ Reglerne omfatter det redaktionelle stof, som offentliggøres i medierne og redigerede debatindlæg
 - ▶ → Pressenævnet: Uredigeret debat ikke under MAL

Ansvar uden for den "belgiske" model

- ▶ Straffelovens § 23: " alle, der ved tilskyndelse, råd eller
- ▶ dåd har medvirket til gerningen"
 - ▶ (Jeg tager her fokus på strafferet, ikke erstatningsret)
- ▶ Dåd
- ▶ Postbuddet, der udbringer et injurierende brev?
 - ▶ Nej, fordi forpligtet til at udbringe (Gorm Toftgaard Nielsen)
 - ▶ Nej, fordi intet forsæt (Lasse Lund Madsen)
- ▶ **Der skal særlig argumentation til for ikke at være medvirkende**

Ansvar for online medier (uden for medieansvarsloven)

- ▶ Afsender / udtaler oplagt ansvarlig. Men meget let at være anonym
- ▶ De forskellige aktører, herunder fx Facebook, YouTube, Instagram etc
- ▶ "Dåd"? Ja!
- ▶ Ansvar?
- ▶ Der må en indskrænkning til af det omfattende udgangspunkt
- ▶ Postbuddet bør (som udgangspunkt) ikke være ansvarlig

Ansvar for online medier

- ▶ EU e-handelsdirektiv og dansk e-handelslov
 - ▶ Online-postbuddet er i høj grad ude
 - ▶ Jo mere teknisk medhjælp, desto mindre ansvar for indhold
 - ▶ SSM: Modererede (redigerede) medier falder ikke under e-handelsrettens ansvarsudelukkelse

Ansvar for online medier

Medvirken

- ▶ Dansk ret: Passiv medvirken
- ▶ Nikolai Holst, *Strafbar passivitet*, 2015
 - ▶ 1. Hvad er den alternative handling?
 - ▶ 2. Tidspunkt. Hvornår?
 - ▶ 3. Mulighed
 - ▶ 4. Rimelighed

Ansvar for online medier

Medvirken

- ▶ 1. Hvad er den alternative handling?
 - ▶ Det bør stå klart – også i en dom – hvad den alternative handling består i?
 - ▶ Fx notice and take down
- ▶ 2. Tidspunkt. Hvornår?
 - ▶ Hvornår burde der være gjort noget
 - ▶ EMD Delfi v Estland: klart et tema: Hvad burde Delfi have gjort og hvornår?

Ansvar for online medier

Medvirken

- ▶ 3. Mulighed
 - ▶ Ikke objektivt ansvar
 - ▶ Det skal have være muligt at have handlet anderledes
 - ▶ Kommer også klart frem i Delfi v Estland (især i conc. op.)
- ▶ 4. Rimelighed
 - ▶ Fx fare (tilbage fra Ørsted; U 2014.1185H Gårdtur)
 - ▶ I det hele taget en kontekstuel rimelighedsvurdering af den alternative handling
- ▶

Ansvar for online medier

Medvirken

- ▶ Overhovedet tillade anonyme indlæg?
- ▶ 1. Alternativ handling: Sørg for at redigere
- ▶ 2. Tid: Inden offentliggørelsen
- ▶ 3. Mulighed: Ikke umuligt
- ▶ 4. Rimeligt?
 - ▶ EMD Albert Engelmann Gesellschaft v Østrig 2006
 - ▶ Ikke rimeligt. Det kan ikke kræves, at et medie enten identificerer en forfatter eller selv tager ansvar
 - ▶ Omvendt kan det være i overensstemmelse med art. 10 at pålægge mediet ansvar for anonyme indlæg, Prins Zeitung v Østrig 2013

Ansvar for anonyme indlæg

▶ Delfi v Estland GC 2015

- ▶ Online Delfi red. stof med op til 10.000 kommentarer dagligt, de fleste under pseudonym
- ▶ Offentgjort politik, ingen hate speech etc
- ▶ En vis monitorering, herunder både med algoritmer og moderatører
- ▶ Artikel om sejlads til Saaremaa (Øsel), der ødelagde kørsel over isen
- ▶ Kommentarer, bl.a. "brænd i dit skib, din syge jøde", "i ovnen med ham", "slå ham ned", "lynch ham som advarsel", "en god mand lever længe, et røvhul kun nogle dage"
- ▶ Tilgængelig 6 uger. Blev taget ned på notice
- ▶ € 320 i bøde til mediet

Ansvar for anonyme indlæg

Delfi

- ▶ Delfi og de fire kriterier
- ▶ 1. Alternativ handling
 - ▶ Måske ikke helt klart i den estiske dom
 - ▶ EMD: Bedre monitorering
 - ▶ However ... after the disclosure, the [applicant company had] failed to remove the comments – the unlawful content of which it should have been aware of – from the portal on its own initiative”, pr. 153
- ▶ 2. Tid
 - ▶ Ikke før upload, men meget hurtigere end 6 uger

Ansvar for anonyme indlæg

Delfi

- ▶ Delfi og de fire kriterier
- ▶ 3. Mulighed
 - ▶ Før upload indebærer forbud mod anonyme el pseudonyme indlæg.
Nix
- ▶ 4. Rimelighed
 - ▶ Sammenhæng ml antal kommentarer og reklamebetaling
 - ▶ Ikke nogen stor bøde € 320

Ansvar for anonyme indlæg

Delfi

- ▶ God dom
- ▶ EMD understreger bl.a.
 - ▶ Kommercielt site
 - ▶ Delfi opfordrede til kommentarer
 - ▶ Sammenhæng med reklameindtægter og antal af kommentarer
 - ▶ Delfi modererede (redigerede), men utilstrækkeligt
 - ▶ Der er ikke uden videre hverken ansvar el ansvarsfrihed for anonyme el pseudonyme indlæg

Ansvar for anonyme indlæg

Delfi

- ▶ EMD lægger vægt på hate speech og incitement to violence
- ▶ Min kritik: vægt på grovhed helt OK, men hate speech er vel ikke værre end grove privatlivskrænkelser eller grove beskyldninger

Ansvar efter Delfi

- ▶ Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete and Index.hu Zrt v Ungarn 2016
 - ▶ Krænkelse af art. 10 for ansvar
 - ▶ EMD (uden at gå i detaljer):
 - ▶ Udsagnene value judgment og ikke så grove ("skid et pindsvin")
 - ▶ Nationale domstole havde ikke overvejet
 - ▶ Spørgsmålet value judgment
 - ▶ Spørgsmålet om de to aktørers involvering
 - ▶ Nationale domstole antager objektivt ansvar for anonyme indlæg
 - ▶ Sagen afgøres i høj grad på kritisabel national domstolsprøvelse

Ansvar efter Delfi

- ▶ Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete and Index.hu Zrt v Ungarn 2016
 - ▶ Vurderet efter dansk medvirken
 - ▶ Alternativ handling. Ikke klar
 - ▶ Tid: Før upload
 - ▶ Mulighed. Well, ikke umuligt. Men i realiteten et krav om objektivi ansvar for anonyme el pseudonyme indlæg
 - ▶ Rimeligt: Nej

Ansvar efter Delfi

- ▶ Pihl v Sverige afgørelse feb 2017
 - ▶ EMD: ikke krav om øjeblikkelig fjernelse af æreskrænkende udtalelse
 - ▶ "expecting the association to assume that some unfiltered comments might be in breach of the law would amount to requiring excessive and impractical forethought capable of undermining the right to impart information via internet."
 - ▶ Desuden: lille ikke-kommercielt site, der ved notice straks nedtog og undskyldte
 - ▶ Den alternative handling ikke klar, knap mulig og i hvert fald ikke rimelig

Ansvar for online medier

Konklusioner / perspektiver

- ▶ Objektivt ansvar for anonyme el pseudonyme ytringer
 - ▶ EMD: Generelt objektivt ansvar i strid med art. 10
 - ▶ Dansk ret. Kun hjemmel i medieansvarsloven, ellers ikke
- ▶ Ansvarsfrihed for anonyme el pseudonyme udtalelser
 - ▶ EMD: Kan være i strid med art. 8
 - ▶ Dansk ret
 - ▶ Inden for MAL: det "belgiske" system: altid en ansvarlig
 - ▶ Uden for MAL: mulighed for medvirkensansvar

Ansvar for online medier

Konklusioner / perspektiver

- ▶ Et medie, fx Facebook, der begiver sig af med at redigere, kan blive ansvarlig for ulovligt indhold
 - ▶ Den alternative handling bør være klar
 - ▶ Tid. Normalt ikke før upload.
 - ▶ Men: Hvis fx en live streaming-tjeneste bruges til at vise mord og bestille voldtægter er medansvar muligt (Proportionalitet)
 - ▶ Med EMD: især når der er en kommerciel interesse forbundet
 - ▶ Muligt. Både undladelse af live streaming-tjeneste og langt tættere monitorering / redigering er muligt
 - ▶ Rimeligt: Et meget stort kommercielt firma kan foretage meget redigering

Ansvar for online medier

Konklusioner / perspektiver

- ▶ De lege ferenda:
- ▶ Mulighed for straf også ved uagtsomhed, når det drejer sig om grove online-krænkelser ??